

OMRÅDEFORNYELSESPROGRAM

AABENRAA BYS HISTORISKE BYKERNE SYD

Fremsendt til politisk behandling maj 2014

INDHOLD

Forord	3
Beskrivelse af området	4
Overordnet planlægning	8
Borgerinddragelse	10
INDSATSOMRÅDER	12
Særlige trafikale foranstaltninger	14
Kulturelle og særlige boligsociale foranstaltninger ...	20
Torve, pladser, opholdsarealer, mv.	22
Bygningsfornyelse	27
Budget-, tids- og handlingsplan	28
Investeringsredegørelse	30
Organisering	34
Målsætning og succeskriterier	36

KOLOFON

Programmet er udarbejdet af
sbs rådgivning a/s i samarbejde med
Kultur, Plan og Fritid

Der er i programmet anvendt tekst og illustrationer fra
konkurrencen Aabenraa - Fremtidens Købstad
af Team Adept og Team Cobe/SLA

Aabenraa
Kommune

FORORD

Første skridt mod Fremtidens Aabenraa

Hvis man vil have noget til at ske, skal man lægge planer.

Det har vi gjort i Aabenraa Kommune. Den store og overordnede plan er, at vi vil gøre kommunens hovedby Aabenraa til Fremtidens Købstad. Frem mod byens 700 års købstadsjubelæum i 2035 skal Aabenraa udvikle sig til en af de mest levende og moderne købstæder i Danmark.

Det er ikke alene dejligt med en attraktiv, smuk og levende by. Det er også vigtigt, hvis vi skal blive

ved med at udvikle os - i hele kommunen. At hovedbyen er attraktiv betyder bl.a. noget for, om nye folk og virksomheder vil bosætte sig i kommunen.

Vi har et delmål, der hedder 2018. Til den tid vil de nye sygehusbyggerier i Aabenraa være færdige, og antallet af arbejdspladser i kommunen vil være øget med ca. 1.600. Vi vil meget gerne have, at mange af disse ansatte slår sig ned i kommunen med deres familier. Hvis det skal ske, vil det være en stor fordel, at vi inden da har realiseret en række betydelige projekter i Aabenraa, som giver smukke oplevelser og gode rammer for butikker og erhvervslivet.

Det er lige præcis det, der er meningen med områdefornyelsen i den sydlige del af Aabenraa, som dette program handler om.

Med denne detailplan fornyer og vitaliserer vi udvalgte gader og vigtige opholdspladser i den sydlige ende af byen. Områdefornyelsen bliver første skridt og løftestang i realiseringen af den store udviklingsplan for fremtidens Aabenraa, der skal udløse de potentialer, byen har for at få et varieret og mangfoldigt byliv. Og som samtidig skal vise vejen for fremtidig klimasikring af en by, der er i særlig risiko for at blive oversvømmet på grund af havvandsstigninger.

Områdefornyelsen peger på 11 konkrete indsatser. Disse indsatser er bl.a. fundet ved at inddrage borgere, som er kommet med rigtig mange gode ideer. Nogle af disse er vi altså klar til at gå i gang med nu.

Ved at opgradere torve og pladser, plante grønt og trafiksikre udvalgte gader samt forskønne byrummene med kunst og design understreger vi, at vi har en skøn hovedby i Aabenraa Kommune. En by, hvor liv kan leves og hvor det er godt at bo.

Thomas Andresen
borgmester

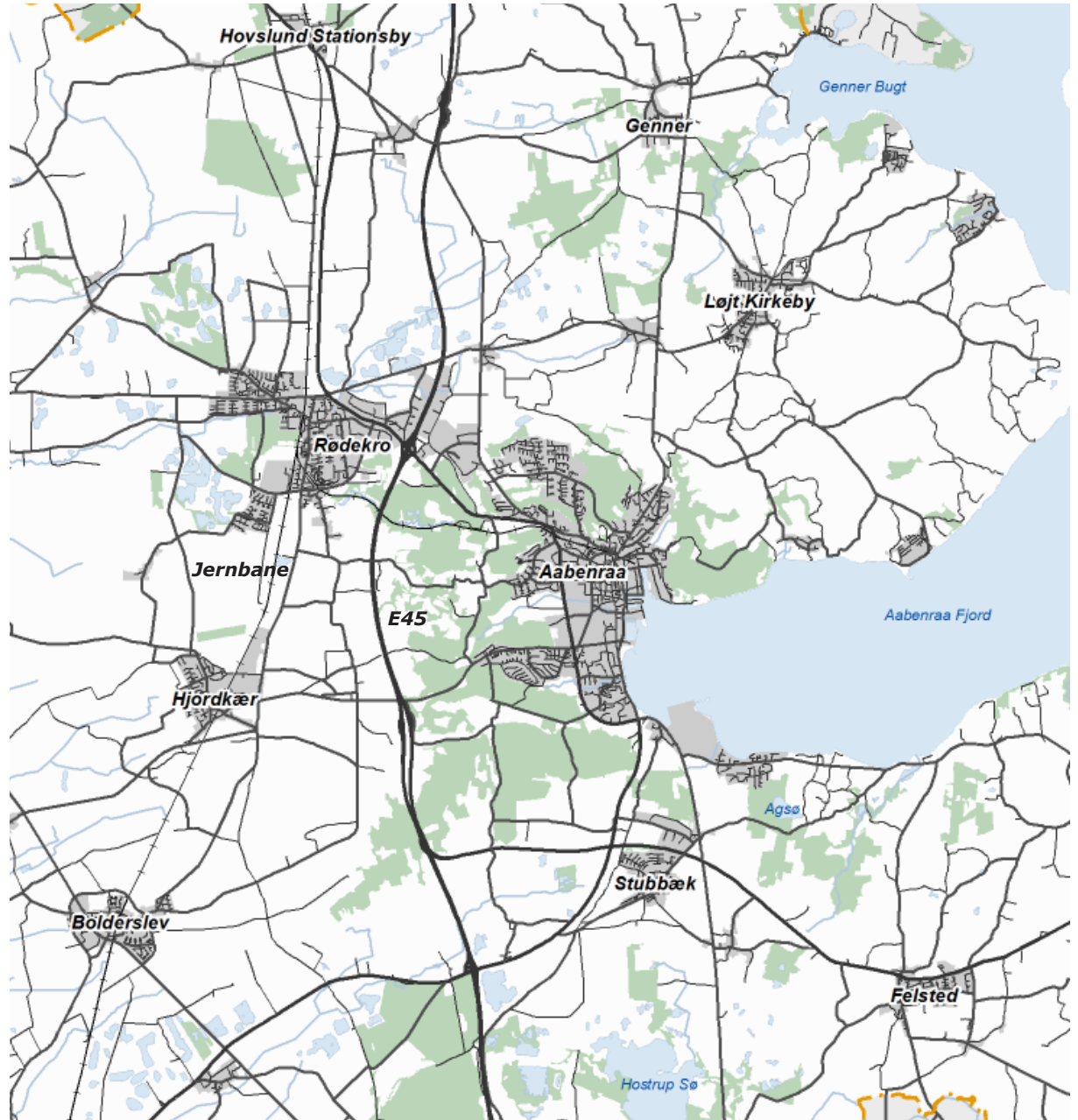
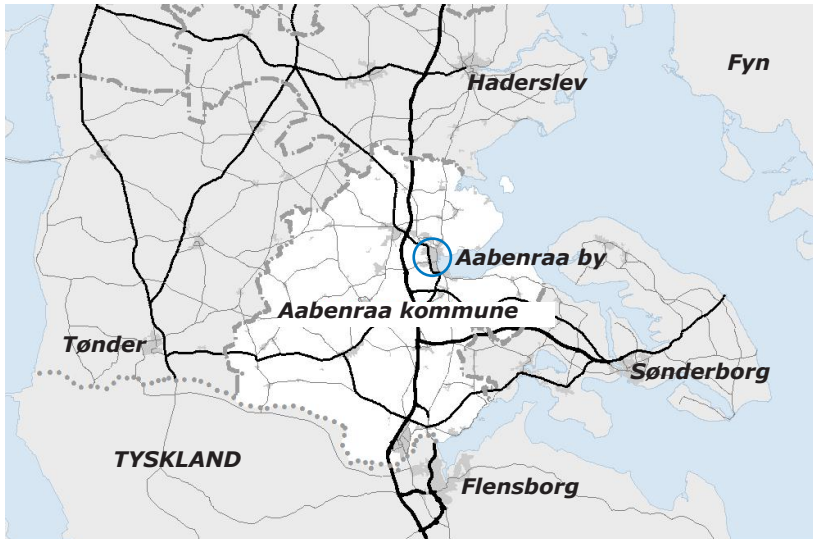
Skibbrogades afslutning mod H.P.Hanssens Gade i en lille pladsdannelse med parkering

Søndertorvs stemningsfulde begrønning

Nyere bygning fra 70'erne med iøjnefaldende beliggenhed på hjørnet af Skibbrogade og Søndergade mod Storetorv

4 Illustration som viser de tre områdefornyelses-områder

BESKRIVELSE AF OMRÅDET

Beliggenhed

Aabenraa ligger centralt placeret i syddanmark, og er med udvidelsen af Sygehus Sønderjylland blevet endnu mere knyttet sammen med Rødekro, som ligger 7 km nordvest fra bymidten. Afstanden til universitetsbyerne Sønderborg og Kolding (trekantsområdet) er hhv. 37km og 55km. Afstanden til Flensborg, umiddelbart syd for grænsen, er 34km.

Området

Områdefornyelsesområdet udgør den sydlige del af Aabenraas historiske bykerne. Området har typisk midtbykarakter med handeleggader og torve med specialbutikker, restauranter,

erhverv og boliger. Fra området er der adgang til en bynær landskabskile og rekreative arealer mod sydvest samt Brundlund Slot, Campus-området mod vest og havnen mod øst.

Området har udfordringer i form af nedslidte gader, pladser og ejendomme, men det er også et område, hvor der er stor interesse blandt erhvervslivet for en fornyelse af området. Et af områdefornyelsens succeskriterier er derfor, at skabe et fundament for samarbejde mellem forretningsdrivende, beboere, bygningsejere og kommunen for at igangsætte en positiv udvikling af området.

Bebyggelse, byrum og trafik

Områdets bebyggelse består primært af mindre byhuse, som i øvrigt karakteriserer hele den historiske bykerne. Der er både enfamiliehuse, primært langs Slotsgade, og mindre flerfamiliehuse. En del af disse ejendomme er fredede og bevaringsværdige.

Ejerformen er blandet, idet der både er ejerboliger, udlejningsboliger og i mindre omfang almene boliger. De ældre byhuse er suppleret med nyere boligbebyggelse og erhvervsbygninger. Flere gadestrækninger indeholder typiske og karakteristiske bygninger fra regionen, fx det gamle rådhus for enden af Rådhusgade.

Byområdet har enkelte større ejendomskomplekser, i form af kommunens tidligere tekniske forvaltning, den lokale statsforvaltning og en nyere boligbebyggelse mod Møllemeærsk og Skibbroen.

Byens tre væsentligste pladser er: Markedspladsen, Storetorv og Sønderdortov. De har store potentialer, men fremstår i dag som traditionelle og anonyme pladseformationer, uden den store tiltrækningskraft i forhold til nutidens brug. Markedspladsen, som til daglig fungerer som p-plads, anvendes bl.a. til afholdelse af mindre markeder på udvalgte dage og til opmarching ved den traditionsbundne begivenhed Ringridning.

Sti på nordsiden af Møllemeærsk langs parkstrøg med å

Storetorv set mod Storegade og Søndergade

Markedspladsens store triste men multianvendelige flade

BESKRIVELSE AF OMRÅDET

Vejene i området er smalle og snoede og ofte ensrettede. Det medfører at hastigheden er lav og at området ikke har den store gennemkørende trafik. Der er ønske om, at der på nogle strækninger i området etableres ensretning med cyklister undtaget, men det begrænses dog af den nuværende udformning af vejprofilen.

Byliv - uddannelse, foreningsliv og kultur

Bykernen støder mod vest op til campus-området, som består af flere uddannelsesinstitutioner med bl.a. pædagogseminarium og 3 gymnasier, og som fremtidigt også forventes at huse sygeplejerskolen. I dag er der mellem 1.500 og 2.000 studerende i campus-området hvoraf mange

dagligt går gennem området. Det udgør et stort potentiale i forhold til at skabe mere byliv - også i aften og nattetimer, da der i området er flere diskoteker og natklubber.

Der er et rigt foreningsliv i området og suppleret med det nærliggende idrætsanlæg og fremtidige Multiarena Aabenraa, er der tæt kontakt til faciliteter der tiltrækker forskellige borgere i forskellige aldersgrupper. Funktionerne sikres fremover en større tilknytning til området gennem nye passager, så det fremadrettet kan sikre et mere aktivt byliv også om aftenen.

Umiddelbart syd for området ligger Brundlund slot, et vigtigt rekrea-

tivt og kulturelt område i byen. Her planlægges en udvidelse i form af en ny kunstbygning, hvis udformning forventes afgjort gennem en arkitektkonkurrence i nær fremtid. En mere synlig forbindelse på tværs af Møllemærsk, vil derfor styrke sammenhængen mellem slottet i sine smukke grønne omgivelser, en ny kunstbygning og den historiske bykerne.

Områdefornyelsen og Fremtidens Aabenraa

Områdefornyelses-området har en central beliggenhed i Udviklingsplanen for Fremtidens Aabenraa Fremtidens Købstad i 2035. På side 9 beskrives konkurrenceforløbet og processen bag udarbejdelsen af udviklingsplanen.

Rådhusgade set mod havnen

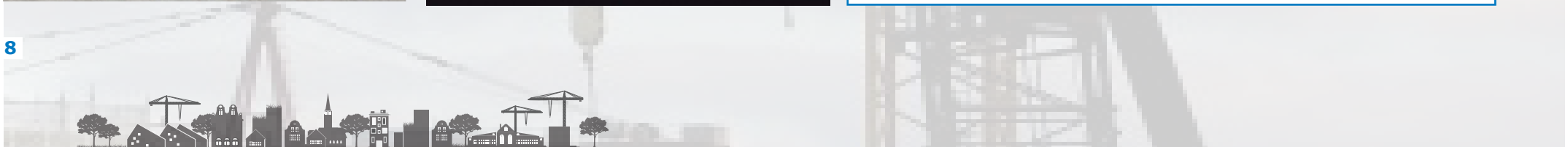
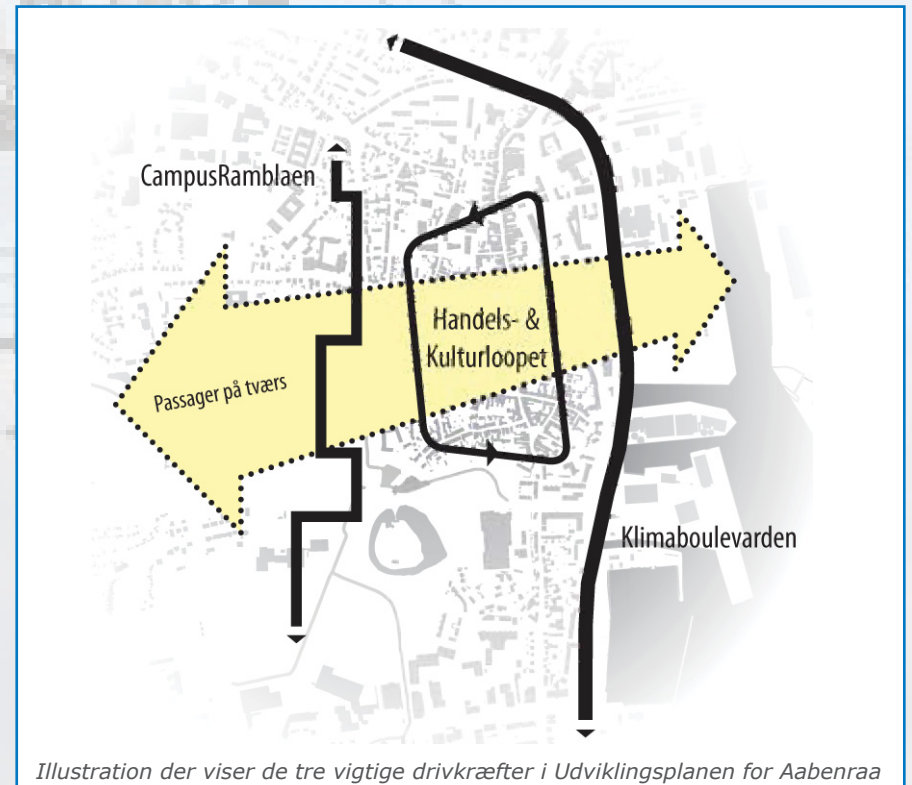

Ejendom der trænger til en kærlig hånd

Storetorv set fra Søndergade mod nordvest

OVERORDNET PLANLÆGNING

Fremtidens Aabenraa - Fremtidens Købstad i 2035

Kommunen igangsatte i 2012, i samarbejde med Realdania, arbejdet med udvikling af en strategisk langsigtet plan for Aabenraa by med fokus på midtbyens rolle i udviklingen af Aabenraa til en moderne købstad.

I udviklingsplanen beskrives visionen for Fremtidens Aabenraa således:

Visionen for Aabenraa som Fremtidens Købstad er, med afsæt i stedsbundne kvaliteter og potentialer, at Aabenraa i fremtiden skal være:

- EN BY MED STYRKET HJERTE

- ET SUNDHEDSCENTRUM I SØNDERJYLLAND

- EN MODERNE OG LEVENDE KØBSTAD

Baggrund for projektet
Aabenraa har en lang tradition for planlægning, arkitektur og landskabskunst af høj kvalitet, men i løbet af de seneste år har planlægningen været præget af enkeltstående projekter og planer for dele af byen ud fra konkrete behov fra kommunen og investorer. Fælles for dem alle er, at de hver for

sig rummer en masse gode idéer, men der mangler en indbyrdes sammenhæng og overordnet idé og strategi.

Arkitektkonkurrence
Team Transform, Team Adept og Team Cobe/SLA blev i foråret 2013 udvalgt til at udarbejde en udviklingsplan for Aabenraa. Resultatet af konkurrencen blev, at alle tre teams blev udpeget som vindere i efteråret 2013. Februar 2014 fulgte en viderebearbejdning med et parallelt arbejde på tværs af forvaltningen og de tre teams. Aabenraa Kommune har sammensat og bearbejdet fællestrækkene i de tre vinderforslag til en samlet udviklingsplan for Aabenraa. Områdefornyelsesområdet er en del af konkurrenceområdet, og der er under flere indsatsområder i dette program gengivet ideer og illustrationer fra viderebearbejdningen fra de tre teams.

Endelig udviklingsplan for Aabenraa forventes politisk behandlet i fagudvalg og byråd i marts og april 2014. Arbejdet med udviklingsplanen er en del af Aabenraa Kommunes bestræbelser på at skabe "Byer i bevægelse" jævnfør kommunens Vækstplan 2018.

Vækstplan 2018

Aabenraa Kommune skal være vækstparat frem mod 2018, hvilket betyder at kommunen har de "varer på hylden" klar, der gør det mere attraktivt at flytte til Aabenraa kommune, at drive virksomhed i kommunen og at besøge byen.

Over de kommende år investeres der næsten 4 milliarder kroner i offentlige, halvoffentlige og større private byggerier, herunder akutsygehus og psykiatrisk sygehus. Alene de færdige sygehuse vil skabe ca. 1600 nye arbejdspladser, hvilket vil betyde flere tilflyttere, der kan bidrage med udvikling og dynamik både i selve købstaden og i lokalsamfundene.

Målet med indsatserne i Vækstplan 2018 er at skabe Sund Vækst. Frem mod 2018 arbejdes for:

- flere borgere i den erhvervsaktive alder i kommunen end i 2012
- flere arbejdspladser i kommunen både inden for de private virksomheder og offentlige virksomheder end i 2012
- forbedret sundhed og læring hos borgere i Aabenraa Kommune fra 2012 til 2018.

Indsatserne skal bidrage til at indfri oplagte vækstpotentialer, der kan blive nye styrkepositioner og fyrtårne for Aabenraa Kommune.

Vækstplan 2018 skaber og skærper:

- Aabenraa Kommune som centrum for sundhed og læring
- byer i Bevægelse over hele kommunen med byerne Aabenraa og Rødekro som sammenvokset hovedby, der rummer unikke oplevelser med bymiljø, bynær natur, kultur og handelsliv
- vilje til virksomhed i kraft af et stærkt erhvervs- og foreningsliv, der trives og tager lokalt medansvar.

Områdefornyelsen er nævnt i Vækstplan 2018, og er vigtig i denne forbindelse, da en forskønnelse af bymidten er med til at gøre Aabenraa til en mere attraktiv by at bosætte sig og handle i.

Rådhusgade og Markedspladsen fremhæves som de by- og gaderum der er vigtige for byen, hvilket også er indsatsområder som områdefornyelsen fremhæver.

BORGERINDDRAGELSE

Under visionsprocessen for udviklingsplan Fremtidens Aabenraa blev aftalt med ministeriet, at udarbejdelsen af programmet for områdefornyelsen skulle afvente konkurrencens afslutning. Dette skete ud fra den betragtning, at målet med visionsprocessen var at nå frem til en overordnet strategi, hvor hovedgreb og visioner for Fremtidens Aabenraa skulle tilvejebringes. Områdefornyelsen kan i denne sammenhæng betragtes som et delprojekt, som et af de vigtige projekter, der skal bidrage til en realisering af strategien og ikke mindst have en vigtig rolle som igangsætter af flere af de visioner, der præsenteres i udviklingsplanen.

Borgerinddragelse i visionsprocessen for Fremtidens Købstad har været et væsentligt grundlag for arbejdet med områdefornyelsen og en inspiration under udarbejdelsen af programmet. Som en del af processen mod et konkurrenceprogram for Fremtidens Købstad var borgere, interessenter, foreninger m.fl. inviteret til at deltage i temamøder. Processen var præget af stort engagement og idérighed.

Derudover blev der inviteret til borgermøde om områdefornyelsen i efteråret 2013. Igen var det et velbesøgt arrangement, hvor engagerede borgere, interessenter m.fl. gav deres mening til kende om den sydlige bymidtes

udvikling. Ikke overraskende var der stort sammenfald i de projekter som synes at være vigtige for borgere og erhvervsdrivende.

Der var stor interesse om følgende projekter:

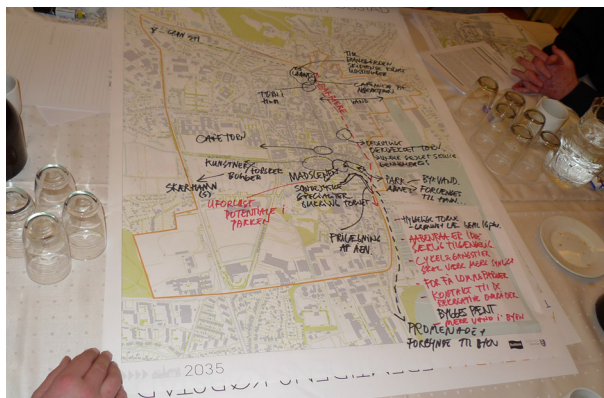
- Markedspladsen
- Storetorv
- sted til at præsentere den Sønderjyske Madkultur
- forbindelse mellem bymidten og de grønne områder mod sydvest
- forbindelse på tværs af Mølle-mærsk ved Brundlund Slot
- opgradering af belægninger og byudstyr i områder, hvor der ikke er brosten/klinker allerede
- Rådhusgades udformning

I forbindelse med udarbejdelsen af programmet har der været nedsat et sekretariat bestående af medarbejdere fra Aabenraa Kommune og konsulenter fra sbs rådgivning a/s.

I det videre arbejde frem mod gennemførelsen af områdefornyelsen vil berørte borgere blive inddraget i planlægningen forud for igangsætning af de enkelte projekter. Dette sker med henblik på at sikre ejerskab til projekterne.

Møde i Kongesalen efterår 2013

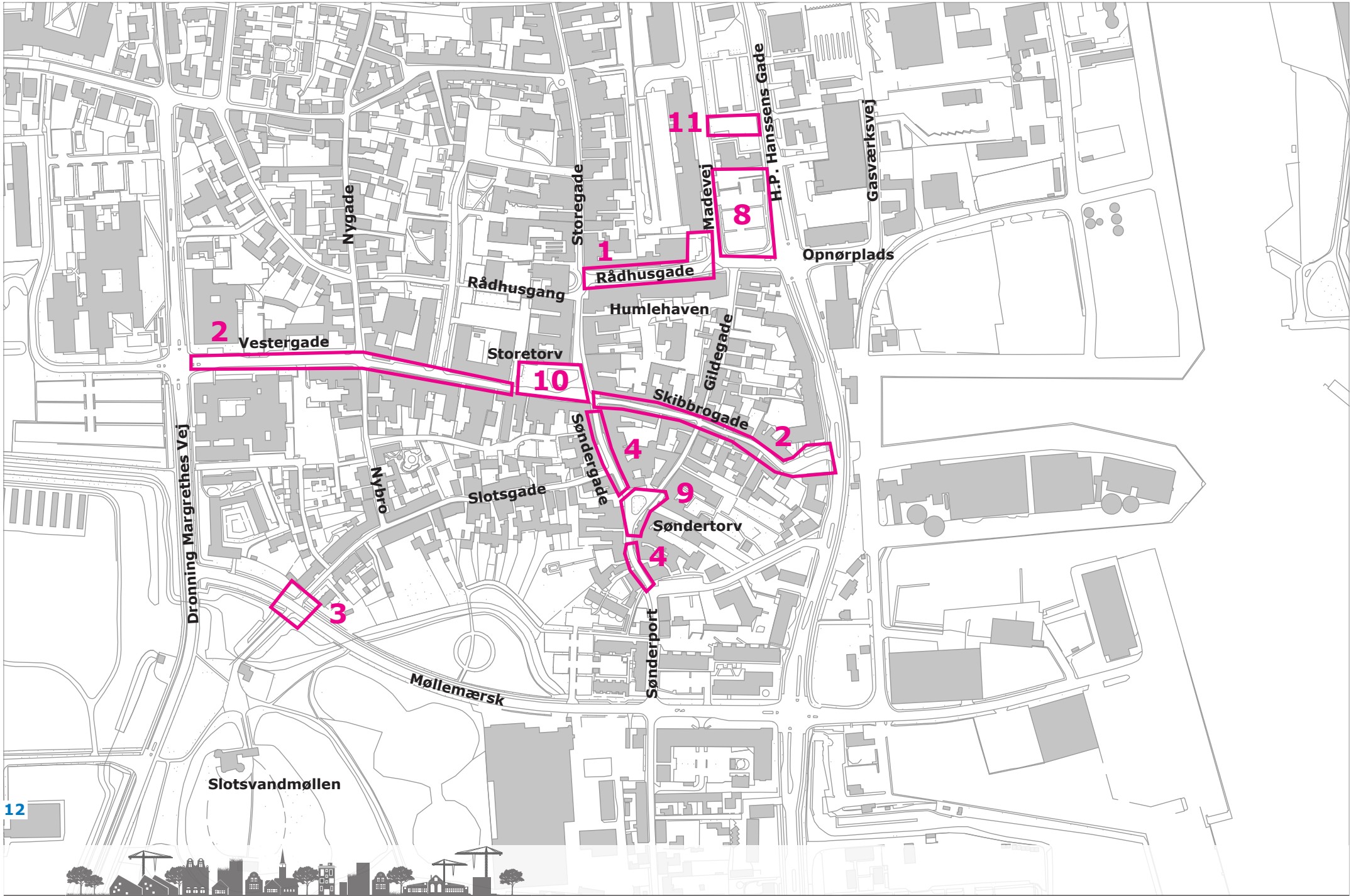

Ideer tegnes og noteres på bykort

God konstruktiv snak over bykort

12

Slotsvandmøllen

Møllemærsk

Sønderport

Søndertorv

Søndertor

Skibbrogade

Humlehaven

Rådhusgade

Storegade

Storetorv

Rådhusgang

Nygade

Opnørplads

H.P. Hanssens Gade

Gasværksvej

Mødevej

Vestergade

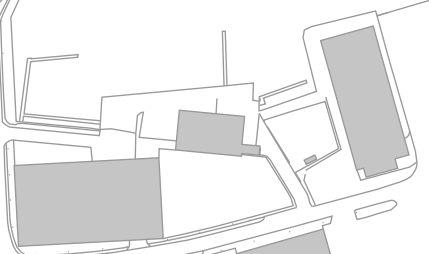
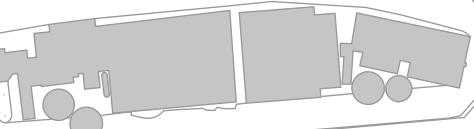
Rådhusgang

Storetorv

Slotsgade

Søndertor

Gildegade

INDSATSER

Udvalgte indsatser med afsæt i udviklingsplanen, borgermøder, delprojekter fra arkitektteams og politiske overvejelser (samt mulige synergier med forsyningsselskaberne)

Særlige trafikale foranstaltninger

- 1 Rådhusgade forskønnes og trafiksikres
- 2 Vestergade og Skibbrogade forskønnes og trafiksikres
- 3 Overgang ved Mølleværk
- 4 Søndergade

Kulturelle og særlige boligforanstaltninger

- 5 Sønderjysk madkultur - branding, markedsdage og aktivitet
- 6 Kunst i det offentlige rum
- 7 Information og skiltning om byhistorie i det offentlige rum

Torve og pladser

- 8 Markedspladsen
- 9 Storetorv
- 10 Søndertorv
- 11 Legeplads i Genforeningshaven

Særlige trafikale foranstaltninger

1 Rådhusgade forskønnes og trafiksikres

Rådhusgade er i udviklingsplanen for Fremtidens Aabenraa udpeget til en passage som skal opgraderes, idet den er en vigtig forbindelse mellem gågaden og Markedspladsen. Markedspladsen og Rådhusgade er nu, og ikke mindst i fremtiden, en slags "entré" til den historiske bymidte og gågaden.

Rådhusgade er en central passage i forhold til Handels- og Kulturloopet, men også vigtig som forbindelse til trafikloopet. Når der laves et gade-gennembrud ved Cimbriagrunden og efterfølgende delvis lukning af H.P.Hanssens Gade, vil Madevej blive en del af loopet - og sikrer nem adgang til Rådhusgade og gågaden.

Rådhusgade er i dag karakteriseret ved at have et meget bredt vejprofil med skråparkeringen og uden nogen form for beplantning. Bygningerne langs gaden er meget varierede i deres arkitektur, hvilket giver gaden et rodet udtryk og ikke en egentlig sammenhæng til det, der møder én for enden af gaden ved det gamle rådhus.

Forskønnelsen omfatter byudstyr, belysning, belægninger og særligt beplantning, primært i form af træer. Beplantning ønskes udformet som et stærkt karaktergivende element i Rådhusgade, så ankomsten til gågaden og koblingen til Markedspladsen bliver synlig og indbydende.

Eksempel på forbindelse fra Frederiksberg bymidte med vandrende, beplantning og pullertbelysning (her kun for bløde trafikanter)

Rådhusgade set fra hjørnet Madevej og Markedspladsen

Port mellem Rådhusgade og Humlehaven

Rådhusgade med skråparkering set mod Rådhuset

Idé til mulig udformning af Rådhusgade og dens sammenhæng med Markedspladsen, illustration Team Cobe/SLA

Idé til mulig udformning af Rådhusgade med en grøn karakter i form af træer, illustration Team Cobe/SLA

Særlige trafikale foranstaltninger

2 Vestergade og Skibbrogade forskønnes og trafiksikres

I udviklingsplanen fastlægges øst-vest gående passager, som skal binde midtbyen sammen på tværs. Passagen Vestergade/Skibbrogade prioriteres højt, og forbinder fra vest den grønne kile, Campus, Storetorv og den historiske bymidte med byliv og handel, Klimaboulevarden og helt mod øst fjorden/havnen og strandpromenaden.

Overordnet er hensigten at trække kvaliteter fra den bynære grønne kile mod vest ind i byen.

Udover at passagen er strategisk interessant i kraft af sin beliggenhed i den overordnede planlægning, trænger Vestergade og Skibbrogade

til en forskønnelse og trafiksikring. Gaderne trænger til opgradering, så de i højere grad udgør en helhed med de historiske huse, der løbende bliver renoveret.

Fortovene i Vestergade kan gøres bredere og give mere plads langs facaderne både til butiksejerne og fodgængerne og der kan skabes plads til cyklister med den rette type belægning på vejbanen.

Passagen skal som forbindelse samtidig bidrage til klimatilpasning af bymidten. Regnvandsafledning skal håndteres på overfladen og give rekreativ værdi. Renden kan enten anlægges i belægning alene eller den

kan etableres som en smal grøn rende med beplantning som kan forsinke vandet på vej mod fjorden. For at højne forbindelsens kvalitet yderligere beplantes der så mange steder som muligt langs strækningen.

Opholdsmulighederne langs passagen ønskes styrket, fx med bænke, så den i højere grad indbyder til ophold.

Vestergade set mod Storetorv

Skibbrogade set mod havnen

Michael Jepsens Plads for enden af Skibbrogade

Referencer til byudstyr, begrønning og vandrende i forslag til udformning af Vestergade og Skibbrogade, Team Adept

Idé til mulig udformning af Vestergade og Skibbrogade som en samlet strækning fra Campus til fjord med klimasikring som gennemgående tema, illustration Team Adept

Særlige trafikale foranstaltninger

3 Overgang Møllemærsk

Møllemærsk er i dag en befærdet vej. Udviklingsplanen beskriver den fremtidige karakter som en mere neddroplet og landskabelig vej syd for den historiske bymidte.

Formålet med at styrke forbindelsen mellem Slotsgade, Brundlund Slot og de grønne arealer syd for Møllemærsk er primært visuelt og fysisk, at forbinde den historiske bymidte med slottet og parken, og sekundært at sikre de bløde trafikanter en trafiksik-ker krydsning af Møllemærsk.

Krydsningen udformes i samme belægning som i de historiske gader (klinker, chaussé- og brosten). Materialerne kan anvendes på en anden måde, men ensartetheden er med til at understrege historien, sammenhængen og nærheden til bymidten.

Overgangen og forbindelsen vil være særdeles aktuell, når den planlagte kunstbygning forventes indviet om få år.

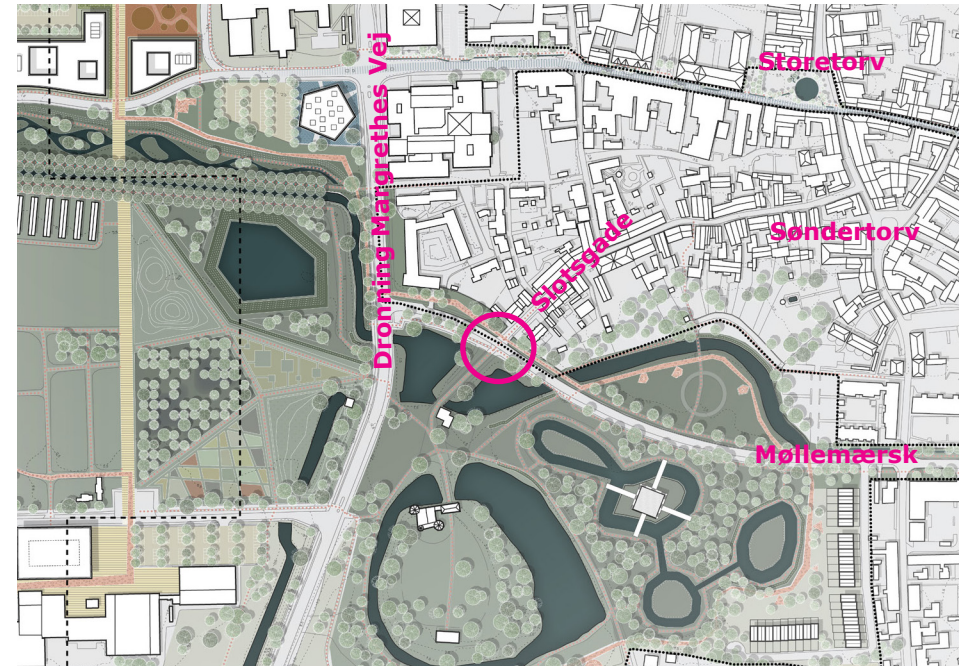

Illustration med forslag til områdets fremtidige indretning af Team Adept

Møllemærsk set mod vest med Slotsgade bag det gule hus

Slotsgade set mod bymidten fra Møllemærsk

4 Søndergade

Belægningen på Søndergade er meget nedslidt, hvilket får den til at fremstå meget forskellig fra gågaden, Storetorv og Slotsgade. Misligheden af gaden giver begyndende udslag i manglende bygningsvedligeholdelse i gaden.

Søndergade ønskes opgraderet med belægning og bydstyr der svarer til fx. Slotsgade, som har udkørsel til Søndergade, og som arkitektonisk passer langt bedre ind i det historiske miljø. Der ønskes ligeledes etableret en sammenhæng med ideerne for passagen Vestergade/Skibbrogade (indsatsområde 2), hvad angår begrønning og vandrender.

Bred vandrende mellem vej og forto

Gadestrækket er velegnet til regnvandsafledning og regnvandsforsikelse ved skybrud og kraftig nedbør, hvor Sønderport (indsatsområde 10) også får en fremtidig rolle.

Eksempler på vandrender, beplantning og udsmykning i støbejern langs gadestrækninger i Portland, Oregon

Søndergade set fra Storetorv mod syd

Søndergade set mod Sønderport

Kulturelle og særlige boligforanstaltninger

5 Sønderjysk madkultur

Der er fra private handelsdrivende et initiativ til at skabe mere fokus omkring egnsspecialiteter og sønderjyske fødevarer.

Der er i dag markedsdage 1-2 gange om ugen på Markedspladsen, hvor stadeholdere samles og lokale gartnere, biavlere, slagtere, fiskehandlere m.m. har mulighed for at deltage i en organiseret torvedag.

Landsdelen kan præsentere flere produktnavne, der er nationalt kendt,

og som er forankret i sønderjydernes madkultur.

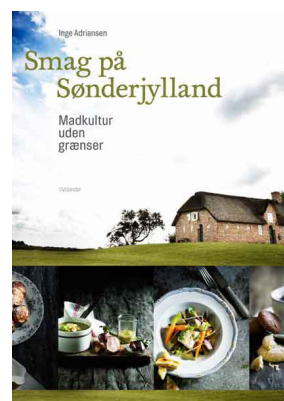
Ved renoveringen af Markedspladsen vil der komme mere fokus på torveaktiviteten og i denne forbindelse kunne det sønderjyske madtorv introduceres hér.

For at gøre opmærksom på den nye plads kan der fx afholdes markedsdage, der tager mere form af en event, hvor der forud for arrangementet har været rig omtale i forskellige medier.

Ved at fremme udbredelsen af den sønderjyske madkultur og torvedagene generelt, vil man kunne gøde jorden for en mulig anden etape af markedspladsen, som er etablering af en markedshal.

Søndertorv som omdrejningspunkt for Sønderjysk madkultur

Et udvalg af kendte Sønderjyske specialiteter

6 Kunst i det offentlige rum

- Der er allerede en del kunst i Aabenraas byrum. Spændet i udformning, funktion og materialer er vidt, og det er ønsket og ambitionen at afprøve, om det er muligt af få Aabenraa på det nationale landkort ved evt. at samarbejde med et kendt kunstnernavn, hvis installation eller kunstværk kan trække flere handlende, turister og kunstinteresserede til byen.

- Der ønskes arbejdet med kunst på en sådan måde, at det naturligt indgår i byrummene. Det kan være ved at fortælle om historien i et renoveret byrum eller som et tema i fx. passagerene, så de afviger fra hinanden men dog benytter sig af den samme form for markering.

- Her er vist lyskunst som et eksempel på en kunstart, der kan give bymidten en særlig karakter og særkende.

- Denne form for kunst har ligeledes en praktisk funktion, da det medvirker til at hæve belyningsniveauet og dermed følelsen af tryghed i årets mørke måneder.

Eksempler på lyskunst, hvor en bygnings funktion illustreres på facaden, en stiforbindelse til vandet illustreres i bølger og en installation, som "bare" er kunstnerisk udsmykning

7 Information og skiltning om byhistorie i det offentlige rum

Aabenraas historie er en af de oplevelser, byen tilbyder uden for åbningstid, og en af de oplevelser som tiltrækker turister.

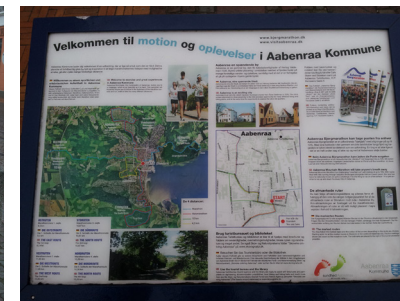
Det er ønsket, at der arbejdes bevidst med at gøre opmærksom på byens historie gennem informativ og ensartet skiltning, der er tilpasset karakteren af de historiske gader. Det historisk "loop" i midtbyen skal gøre opmærksom på de historiske lag og understøtte oplevelsen og fortællingen om byens bevarede huse og gaderum.

Det er oplagt, at der laves et samarbejde med Byhistorisk forening for at kortlægge forskellige vandreture gennem midtbyen med forskellige temaer som:

- søfartens Aabenraa
- middelalderens Aabenraa
- Aabenraa under besættelsen

Indsatsen skal medvirke til at "sikre" et historisk område i Aabenraa, hvoraf områdefornyelsens område udgør den sydligste del og samtidig i øvrigt sikre fortællingen om historien i de moderne byrum.

Der er i forbindelse med udviklingsplanen beskrevet et ønske om at udarbejde en designmanual, som skal sikre en designmæssig linje, som på lige fod med byudstyr, belægninger, belysning m.m. skal sikre en ensartet skiltning af høj kvalitet. Områdefornyelsen kan med afsæt i skiltning være løftestang for udarbejdelse af en sådan manual.

Eksempler på infotavler der allerede er opstillet i midtbyen, men som ikke er del af et sæt samlede retningslinjer for skiltning i byrum

Torve og pladser

8 Markedspladsen

Markedspladsen er en vigtig og iøjne-faldende plads i byen. Med sin beliggenhed ved H.P. Hanssens Gade og et fremtidigt trafikknudepunkt, er den Aabenraa midtbys ansigt udadtil og et førstehåndsindtryk af handelsmiljøet og byen. Trods denne vigtige beliggenhed og rolle, fremstår den i dag som en parkeringsplads med meget nedslidt belægning.

Markedspladsen er højt prioriteret i udviklingsplanen såvel som i arbejdet med områdefornyelsen.

Markedspladsen ønskes opgraderet med belægning, belysning og beplantning til at være et egentlig byrum.

I forskønnelse og udformning af pladsen opretholdes funktionen som parkeringsplads, samlingsplads ved større arrangementer og markedsplads, og særligt markedsfunktionen får fremtidigt mere opmærksomhed. I forbindelse med markedsdage foreslås derfor afholdt events, som fx sætter særlig fokus på sønderjyske specialiteter.

I udviklingsplanen er der skitseret et eksempel på en etape 2 for Markedspladsen - en markedshal. En Markedshal, hvor byen kan vise sit kulinariske ansigt - fx. Sønderjyllands specialiteter. Man kan forestille sig dele af hallen have permanente butikker og cafeer, mens andre indtages i weekenderne til lokalt grøntmarked.

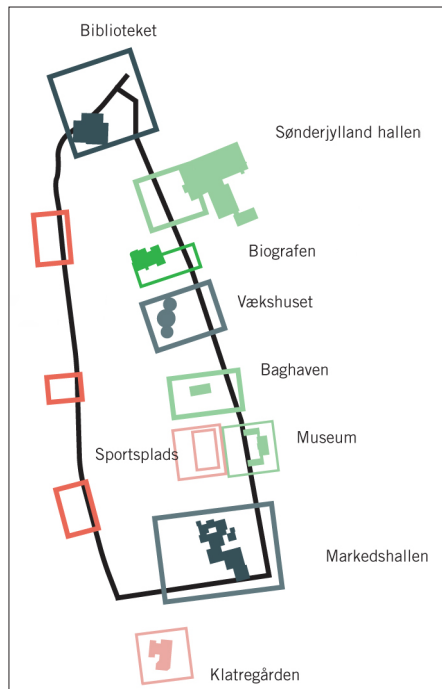
Det er målet, at markedshallen kan blive en attraktion, som vil trække besøgende til fra oplandet. Det er derfor essentielt, at den placeres helt centralt i byen.

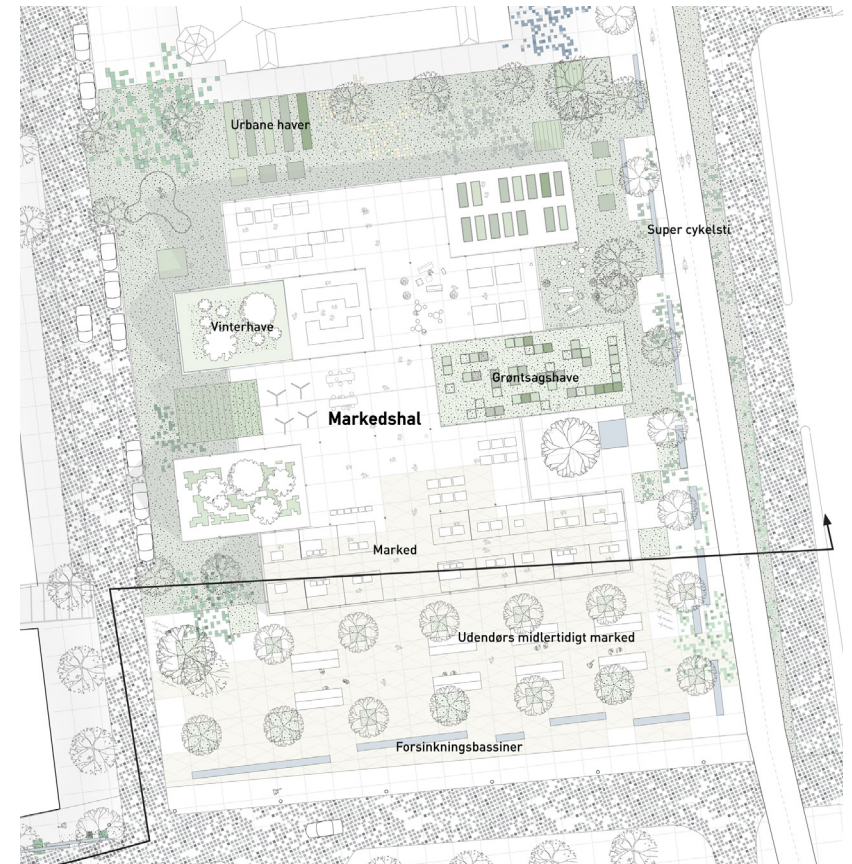
22 *Panorama af markedspladsen*

*I den sydlige ende af loopet kan placeres en markedshal, som kan bruges til torvedage, musikarrangementer og indgå som del andre store events som dyrskue og ringridning.
Diagram der viser Handels- og Kultur-loop, illustration Team Cobe/SLA*

Idé til mulig udformning af Markedspladsen, illustration Team Cobe/SLA

Snit der viser idé til mulig udformning af Markedspladsen og dens relation til Rådhusgade, illustration Team Cobe/SLA

Torve og pladser

9 Storetorv

Storetorv er den største plads i den historiske bymidte. Torvet er afgrænset af bygninger fra forskellige tidsperioder, men opfattes klart som et samlet byrum, hvor biltrafik med lav hastighed har mulighed for at krydse torvet og passere i den sydlige og østlige side.

Storetorv er karakteriseret ved at have stor variation i både byfunktioner og anvendelse, og denne rolle ønskes styrket i den fremtidige udformning. En blanding af detailhandel, kontorer, caféer og restauranter samt diskotek medfører, at der henover

ugen og sæsonen er liv på torvet næsten døgnet rundt.

Torvet er i dag udformnet med trin og skråninger som optager terrænets fald mod sydvest.

I udviklingsplanen har Storetorv en central beliggenhed som en del af passagen Vestergade/Skibbrogade, som forbinder den grønne kile og campus mod vest med Michael Jepsens Plads, fjorden og promenaden mod øst. Passagen kobler via Storetorv ydermere til Handels- og Kulturlooptet.

Storetorv set fra Søndergade med eksisterende vandelement

Den arkitektoniske udformningen af Storetorv skal hænge sammen med udformningen af passagen. Dette gælder byudstyr, belægning, håndtering af regnvand og beplantning. Særligt beplantning er der et stærkt ønske om at få integreret i langt højere grad end i dag. Der er ligeledes ønske om at torvet bliver udformet i ét niveau for at tilgodese mulighed for yderligere udeservering og for at gøre torvet egnet til større arrangementer.

Idé til mulig udformning af Storetorv. Forslaget er tegnet af Team Adept

Visualisering af forslag til Storetorv, Team Adept

Torve og pladser

10 Søndertorv

Søndertorv har karakter af at være en lille oase i bymidten i kraft af sin fysiske afgrænsning og træbeplantning. Den er "lillebror" til det nærliggende Storetorv, og har allerede i dag en karaktermæssig forskellighed, som ønskes bevaret og understreget yderligere.

I den fremtidige udformning af Søndertorv, vil sammenhængen til Søndergade som byrum og klimasikring spille en væsentlig rolle.

Søndertorv opgraderes med en kombination af chaussésten, brosten og klinker, så der opnås samhørighed med de omkringliggende gader i den historiske midtby.

Da torvet har en mere "tilbagetrukket" rolle end det nærliggende Storetorv, afprøves her muligheden for at give det en væsentlig rolle i byens klimatilpasningsplan. Torvet kan i kraft af sin beliggenhed udformes som et forsinkelsesbassin, der ved skybrud kan opsamle og forsinke regnvand.

Byrummet vil i den fremtidige udformning også fremstå som et grønt byrum, men typen af beplantning kan ændre sig i forhold til pladsens anvendelse.

Lokale kræfter arbejder for at der omkring torvet kommer en koncentration af butikker med sønderjyske specialiteter, hvilket bl.a. forskønnelsen kan medvirkende til at muliggøre.

Søndertorv set mod Gildegade

11 Legeplads i Genforeningshaven

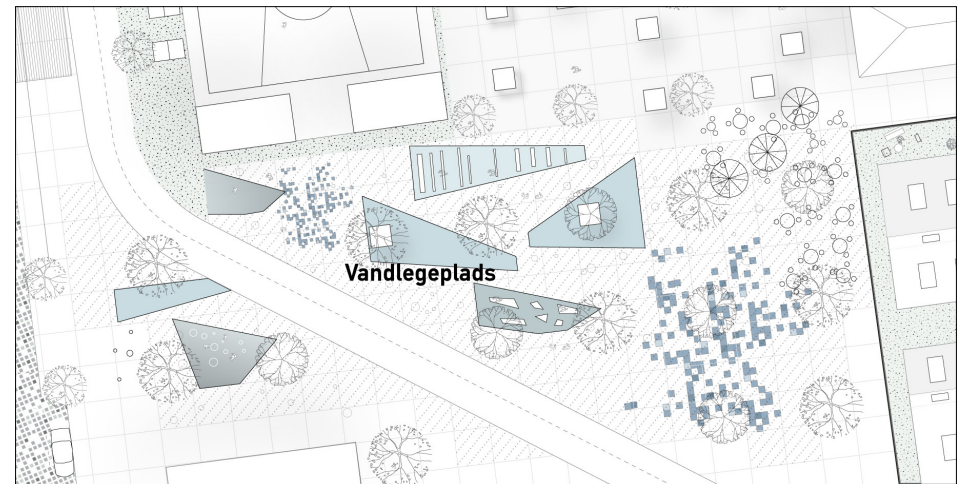
Den nyligt anlagte skøjte- og multibane nord for Markedspladsen er et velbesøgt sted. Med sine mange muligheder for udfoldelse appellerer den til en bred gruppe af brugere, dog fortrinsvis unge i skolealderen.

Ved borgermødet var der ønske om at etablere aktiviteter for de yngre aldersgrupper i nærheden af handlegaderne, og her tænkes særligt på børn i førskolealderen. En mulighed for at besøge en særlig legeplads kan være med til at gøre indkøbsturen mere spændende og den generelle oplevelse af midtbyen mere varieret – og evt. forlænge opholdet i bymidten.

Med en placering i Genforeningshaven er legepladsen både tæt på multibanen og handlegaderne. Alle børn og barnlige sjæle vil have mulighed for at blive udfordret i samme område.

Referencefoto fra vandlegeplads, Team Cobe/SLA

Idé til mulig vandlegeplads tegnet af Team Cobe/SLA

Bygningsfornyelse

Behov

I ansøgningen om områdefornyelse blev det anslået, at 10 % af områdets godt 700 boliger har installationsmangler, herudover står ca. 140 boliger pt. tomme. Det blev ligeledes vurderet, at ca. 25 % af boligerne har et vedligeholdelses-efterslæb. Herudover kommer boliger med dårlig isolering og andre energimæssige mangler.

Vurderet på baggrund af ovenstående ca. 150 boliger, kan ca. 20 % af områdets boliger have behov for bygningsforbedring,

Der er flere tomme erhvervslokaler i bymidten, ikke mindst butikker. Der kan blandt disse være behov for at vurdere, hvorvidt nogle af disse skal nedlægges og ombygges til boliger.

Partnerskaber

Aabenraa kommune ønsker at indgå i partnerskaber med ejendoms-ejere omkring bygningsfornyelse og renove-

ring af gadeforløb og fortove. Der vil blive udarbejdet en strategi for, hvordan partnerskaberne skal bygges op.

Der ses i området at være en sammenhæng mellem gadens vedligeholdelsesniveau og bygningerne. Det er derfor områdefornyelsesprojektets fokusering på byrum og gader også indirekte vil være med til at sikre vedligeholdelsestilstanden blandt boligbebyggelsen. I denne forbindelse tænkes, at der indgås partnerskaber mellem kommunen og de private grundejere om gensidig istandsættelse. Særligt skal i denne forbindelse fremhæves, at der visse steder er en koncentration af interesserede grundejere, der vil kunne danne udgangspunkt for et partnerskab mellem kommunen og de private grundejere.

Friarealer

Der er flere steder et behov for at forbedre de private friarealer, ligesåvel som der kan være behov for at gøre disse arealer mere velegnede

til den brug, der vil være i et semiofentligt areal, dvs. et areal som både bruges af beboere, erhvervsdrivende og eventuelt udefrakommende. Det vurderes i øvrigt, at flere af bagareaerne, blandt andet syd for Klosteret, indeholder flere meget dårlige boliger og danner en koncentration af boligsociale problemer, der bl.a kan afhjælpes gennem en kombination af friarealforbedringer, bygningsfornyelse og områdefornyelse, jf. ovenfor om partnerskaber.

Kommunen vil i udvælgelsen af hvilke friarealer, der tilbydes støtte, tage udgangspunkt i både det fysiske behov, det boligsociale behov og muligheden for at et friareal positivt kan bidrage til at skabe sammenhæng i byen i form af passagemuligheder.

Strategi

Aabenraa kommune vil analysere behovet for bygningsfornyelse nærmere, forinden der søges om ekstraordinær ramme til støtte af bygningsfornyelse.

Der forventes behov for både bygningsfornyelse, omdannelse af erhverv til boliger og friarealer.

Aabenraa kommune agter at prioritere bygningsfornyelsesmidler til de ejendomme, der er beliggende i gader hvor flere ejere går sammen i partnerskaber med kommunen om bygningsfornyelse, friarealforbedringer og gade/fortovsrenovering.

Aabenraa kommune agter at prioritere støtte til de ejendomme, hvor vedligeholdelsesstanden er dårligst, samt de ejendomme hvor installationsmangler er mest udtalt.

Aabenraa kommune vil prioritere udvælgelse af, hvilke friarealer der tilbydes støtte efter både det fysiske behov, det boligsociale behov og muligheden for at et friareal positivt kan bidrage til at skabe sammenhæng i byen i form af passagemuligheder. Herudover vil ejere og lejerers interesse være betydende for udvælgelsen.

Samlede udgifter	Heraf direkte finansieret med områdefornyelse		Merbidrag Finansieret med øvrige kommunale midler samt evt. private, forsynings-selskaber og fonde	Samlet budget fordelt på gennemførelsesårene						
	Kommunen	Refusion fra staten		2014	2015	2016	2017	2018	2019	
Aabenraa bys historiske bykerne, syd										
1. Programudarbejdelse og borgerinddragelse	3.810.000	1.020.000	510.000	2.280.000	1.010.000	680.000	680.000	680.000	680.000	80.000
2. Torve, pladser, opholdsarealer mv.	15.800.000	2.880.000	1.440.000	11.480.000	2.900.000	4.800.000	1.100.000	7.000.000	-	-
3. Kulturelle og særlige boligsociale foranstaltninger	600.000	300.000	150.000	150.000	200.000	200.000	-	-	200.000	-
4. Særlige trafikale foranstaltninger	30.800.000	5.800.000	2.900.000	22.100.000	6.300.000	1.900.000	10.200.000	400.000	12.000.000	-
I alt udgifter	51.010.000	10.000.000	5.000.000	36.010.000	10.410.000	7.580.000	11.980.000	8.080.000	12.880.000	80.000

Note 1: Finansieringsdelen med kommunale midler ud over hvad der gives støtte til, vil først endeligt blive godkendt i det kommunale budget i oktober 2014.

Note 2: De samlede kommunale udgifter, i budgettet fastsat til 46.010.000 kr., forventes lånefinansieret indenfor de regler der gælder herfor.

BUDGET-, TIDS- OG HANDLINGSPLAN

Budget

Områdefornyelsen i bymidten er første etape ud af tre i fornyelsen af den historiske bykerne.

Gennemførelsen af projektet er helt afhængig af, at der sikres støtte hertil fra både staten og andre samarbejdspartnere. Områdefornyelsesprojektet omfattet af dette program er en væsentlig kilde til denne finansiering.

Budgettet omfatter store kommunale midler udover de midler, der umiddelbart udløser et statsligt tilskud. Herudover forventes også yderligere private investeringer og fondsstøtte til en række af indsatserne i bymidten.

Det samlede budget lyder på ca. 51 mio. kr. heraf,

5 mio. kr. fra staten
(som forudsætter min. 10 mio. fra Aabenraa Kommune)

10 mio. kr. fra Aabenraa Kommune
(Er finansieret)

6 mio. kr. merbidrag fra Aabenraa Kommune
(Er finansieret)

Ca. 30 mio. kr. merbidrag fra Aabenraa Kommune
(Er ufinansieret)

Kommunens ikke statsstøttede og ufinansierede merbidrag er del af det budget, der arbejdes ud fra lige nu, men dette kan ændre sig ved efterårets budgetforhandlinger, afhængig af kommunens økonomi på dette tidspunkt og prioriteringen af andre opgaver.

Såfremt de ikke statsstøttede og ufinansierede ca. 30 mio. kr. ikke findes i år eller over de kommende år vil kommunen søge ministeriet om accept af et reduceret budget på dette tidspunkt.

Der pt. med sikkerhed er sat 16. mio. kr. af, således at der er sikkerhed for at kunne gennemføre det budget hvortil der er givet tilsagn.

Tids- og handlingsplan

Områdefornyelsen planlægges gennemført indenfor den normale tidsramme for gennemførelse af områdefornyelse på 5 år fra modtaget tilsagn.

Rækkefølgen for gennemførelsen vil blive fastlagt i styregruppen, idet der vil blive lagt vægt på hurtigt at få synlige og markante resultater samt opnå synergier med eventuelle samarbejdspartnere som fx. forsyningsselskaber.

Herudover vil også strategien for bygningsfornyelsen blive udarbejdet i startfasen, dels for at kunne søge om ekstra bygningsfornyelsesmidler, dels for hurtigt at kunne indgå de omtalte partnerskaber med bygningsejere som skal sikre synergien mellem offentlige rum og bygninger.

INVESTERINGSREDEGØRELSE

Indledning

Investeringsredegørelsen beskriver en række af projekter og planer der har betydning for Aabenraa bys udvikling de kommende år.

Særligt fremhæves Udviklingsplan for Fremtidens Aabenraa” som er den store satsning i forhold til udvikling af Aabenraa de kommende år. Udviklingsplanen indeholder en vifte af projektideer på forskellige detaljeringsniveauer, nogle er medtaget i områdeoplysningsprojektet, andre skal finde finansiering andetsteds.

Beskrivelserne er ikke udtømmende. Der kan på Aabenraa kommunes hjemmeside www.aabenraa.dk og på www.aabenraafremtidenskoebstad.dk findes yderligere information og opdaterede oplysninger om projekterne.

Udviklingsplan for Fremtidens Aabenraa

Kommunen har i samarbejde med Realdania igangsat arbejdet med udvikling af en strategisk langsigtet plan for Aabenraa by. Det konkrete fokus er på bymidtens rolle i at udvikle

Aabenraa til en moderne købstad, der indtager en væsentlig styrkeposition i den regionale sammenhæng.

Udviklingsplanen for Fremtidens Aabenraa har det overordnede formål at udvikle Aabenraa til det naturlige centrum i Sønderjylland med en bymidte i høj kvalitet, detailhandel i udvikling, et stort udbud af bynære uddannelses-, fritids- og kulturinstitutioner i bymidten samt at styrke de unikke grønne og blå træk, der i form af skove, fjorden og mange vandløb er i byen.

Realiseringen af projektet strækker sig langt, for visse dele frem til 2035. Der er dog også nære mål, hvilke i vidt omfang er medtaget i områdeoplysningsprojektet.

Aktiv Campus Aabenraa

Aabenraa by planlægger et egentligt campus-område, der forener Aabenraas skoler og uddannelsesinstitutioner med Aabenraa Svømme- og Idrætscenter og byens øvrige aktivitetstilbud.

Bl.a. et breddeidrætsprojekt skal være med til at udvikle og planlægge campusområdet. Aabenraa Svømme- og Idrætscenter, der skal udvides med en multiarena jf. nedenfor, bliver hjertet og centrum i Campus. Skolerne repræsenterer hjernerne, som både fysisk og mentalt kobles til centrum via et netværk. Derudover skal der etableres aktive spots rundt om i Aabenraa og i Campus, som fletter Campus sammen med byen.

Med fokus på hjerne og hjerte kobles viden og moderne teknologi på den måde sammen med gode rammer for, at man kan føre en aktiv og sund livsstil. Campus-området kommer til at opfordre til læring, bevægelse og socialt engagement, så sundhed og bevægelse bliver en naturlig del af børn og unges hverdag.

CampusRambla

Et hovedgreb i campustanken og i hele udviklingsplanen er en rambla, som skal binde Aktiv Campus Aabenraa fysisk sammen. CampusRamblaen er en nord-/sydgående forbindelse,

som i fuldt udbygget stand går fra Det Tyske Gymnasium i nord til Kongehøj-skolen i syd. Hovedstrækket forbinder Campus Parken og Multiarena Aabenraa.

Der er tale om en hævet forbindelse, der udformes som et trædæk, som man kan cykle og gå på, og hvor der er mange muligheder for at slå sig ned undervejs. Den vil være en vigtig nerve i området.

Forbindelsen løber tværs over Dyrskuepladsen, men den bliver placeret, så pladsen fortsat kan anvendes til store events så som dyrskue og ringridning.

Ramblaen indgår også som en del af klimasikringen omkring Mølleåen.

Ny multiarena

Projekteringen af multiarenaen går i gang i 2014, og den skal stå færdig i 2016. Den er et led i projektet udviklingsplanen og kommunens planstrategi 2012, og den skal sammen med breddeidrætsprojektet være med til at skabe rammerne for etablering af campusområdet.

INVESTERINGSREDEGØRELSE

Opførelsen af en multiarena tager afsæt i Aabenraa Kommunes Planstrategi 2012 og Vækstplan 2018, hvor målet er, at sundhed og bevægelse bliver en naturlig del af børn og unges hverdag. Arenaen skal bl.a. ses i sammenhæng med projektet Aktiv Campus Aabenraa, der er en del af breddeidrætsprojektet "Sundhed, og læring i centrum", som forbinder uddannelsesinstitutioner og idrætscener. Dette skal styrke sammenhængskraften mellem uddannelse, fritid og sundhed.

Brundlund kunstbygning

Der er afsat 2,5 mio. kr. til en arkitektkonkurrence om en kunstbygning som tilbygning ved Brundlund Slot. Det er forventning, at der vil skulle søges fonde, så projektet i løbet af 2017 eller 2018 kan realiseres.

Boliger på Cimbria

Lokalplanen for Cimbria-grunden (området mellem Haderslevvej og Reberbanen i Aabenraa) blev behandlet på Vækst- og Udviklingsudvalgets møde den 6. februar 2014.

Efter en beslutning i Plan- og Trafikudvalget i juni sidste år har lokalplanlægning for Cimbria-grunden afventet konkurrencen om Fremtidens Købstad af hensyn til koordinering med den nye udviklingsplan for Aabenraa.

I projektet er ca. 120 boliger fordelt på fem huse, der højst må bygges i op til syv etager. Husene trapper i højde ned mod Reberbanen, hvor de maksimalt kan opføres i fem etager. Boligerne bygges oven på en base, hvor der kan være parkering og detailhandelsbutikker.

Kongehøjskolen

Kongehøjskolen renoveres og udbygges for i alt 125 mio kr i de kommende år. Skolen vil fremover komme til at bestå af en afdeling til SFO og indskoling på Dr. Margrethes Vej 60 samt 2 afdelinger til mellemtrin og udskoling på Tøndervej 60. Skolen har 4 spor og ca 800 elever. På Dr. Margrethesvej placeres også hovedparten af skolens administration samt en multisal på ca 700 m² og en helt særlig uopvarmet multihal til mange forskellige bevægelsesaktiviteter. I

tilknytning til den uopvarmede hal vil der være opvarmede særskilte rum til forskellige former for fagundervisning.

Ny strandpromenade

Første etape af strandpromenaden i Aabenraa er gået i gang i efteråret 2013. Byggeriet forventes færdigt, når badesæsonen begynder til sommer 2014.

I alt investerer Aabenraa kommune 6 millioner kroner på at forskønne og renovere strækningen fra Café Under Sejlet ved Sønderstrand til cirka midtvejs på lystbådehavnen, hvor der også skal bygges en børnevenlig krabebro ud i lystbådehavnens bassin.

Forskønnelsen omfatter også et promenadeforløb med granitbelægning og planteøer, asfaltering af hele parkeringsarealet ved Café Under Sejlet samt nogle ganske spektakulære, nye gadelamper, der opføres som såkaldte lystræer.

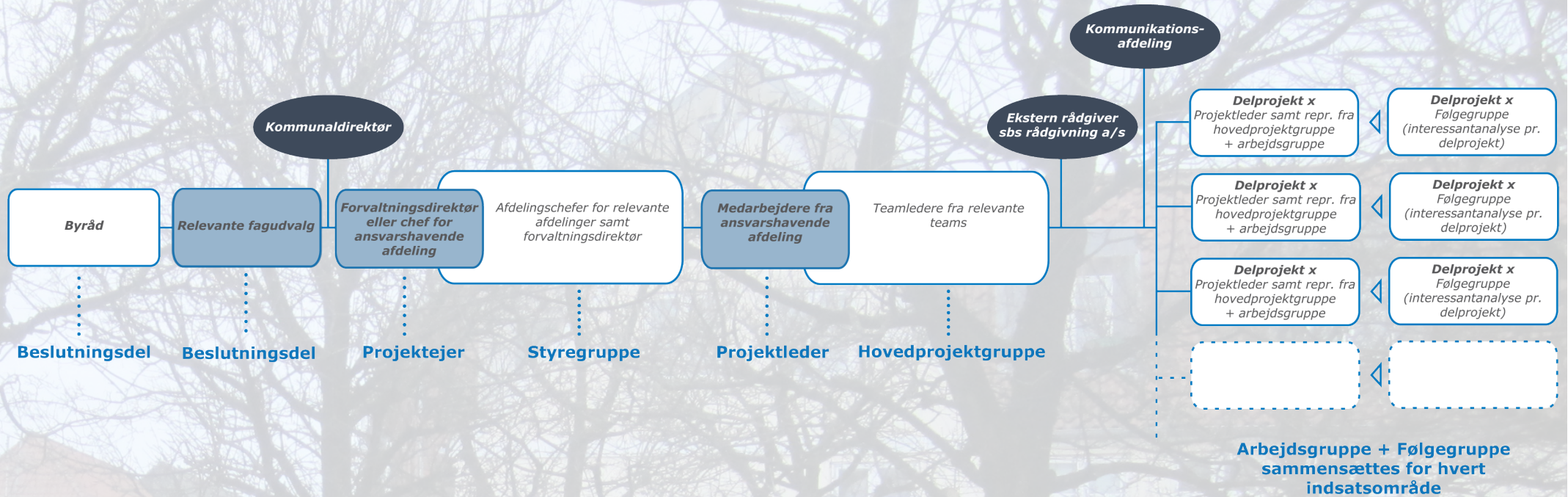
Den første etape af strandpromenaden skal være med til at binde strand og midtby bedre sammen. Det er

planen, at strandpromenaden med tiden skal føres helt ind til midtbyen – og helt ud til Styrto. Samtidig er strandpromenaden en vigtig brik i Aabenraa Kommunes Vækstplan 2018, og de øvrige planer for udvikling og forskønnelse af Aabenraa.

Ny sygeplejerske skole

University College Syddanmarks bestyrelse har 31. marts 2014 peget på en flytning af sygeplejerskeuddannelsen fra Sønderborg til Aabenraa. Dermed kan der skabes en flerfaglig og levedygtig campus i Aabenraa, som vil styrke UC Syddanmarks muligheder for at udvikle uddannelsesudbuddet til unge i hele Syd- og Sønderjylland. Tilførelsen af denne uddannelse betyder meget for udbygningen af Aabenraa campus og for det samlede uddannelsesmiljø i Aabenraa.

ORGANISERING

ORGANISERING

Organiseringen i det videre forløb er skitseret på modstående side i et organisationsdiagram.

Det er en omfattende organisation, hvor beslutningsdelen ligger i byråd og fagrelevante udvalg mens selve arbejdet med de enkelte delprojekter/indsatsområder foregår i arbejdsgrupperne i tæt samarbejde med projektleder og hovedprojektgruppe.

Årsagen til den omfattende organisation er, at det vægtes højt, at områdefornyelsen arbejder videre med den vision der er skitseret i udviklingsplanen, som er den overordnede strategi for fremtidens Aabenraa.

Det skal fremhæves, at deltagelsen af borgerne, erhvervslivet og foreningerne i detailudformningen af indsatserne er vigtig - ikke mindst for at sikre ejerskab til projekterne.

Fra borgermøde om Fremtidens Købstad i Kongesalen efterår 2013

MÅLSÆTNING OG SUCCESKRITERIER

Målsætninger

Områdefornyelsen skal bidrage til fysisk at realisere visionerne i Udviklingsplanen for Fremtidens Aabenaa og projektet indgår i Vækstplan 2018.

Den skal følge op på og arbejde videre med en langsigtet indsats med løbende at forskønne Aabenraa bymidte.

Det er målet, at forskønne og om-lægge udvalgte gadestrækninger samt pladser og torve og dermed højne kvaliteten i bymidtens fysiske omgivelser.

Det er ligeledes målet at planlægge og gennemføre tiltag der styrker sociale og kulturelle relationer.

Med denne målrettede indsats i områdefornyelsen er målet at:

- opnå større tilfredshed med nærområdet blandt borgerne
- etablere rammer for private initiativer til forbedringer af private ejendomme
- øge ejendomsværdien i området
- forbedre selvfølelsen og identiteten for Aabenraa - en opfattelse af at der sker noget i byen
- et mere blomstrende byliv, der gør den mere attraktiv for handlende og kulturinstitutioner og dermed også for borgere og besøgende

Succeskriterier

Områdefornyelsen ses som et tiltrængt løft til den sydlige del af Aabenraa bymidte og en løftestang for igangsættelse af projekter relateret til udviklingsplanen.

Succeskriterierne for områdefornyelsen er:

- forskønne "entreen" til Aabenraa gennem omlægning af Markedspladsen og Rådhusgade
- binde campus-området og den grønne kile mod vest sammen med bymidten og fjorden gennem en forskønnet, begrønnet og trafiksikret bearbejdning af Vestergade og Skibbrogade

- synliggøre forbindelsen mellem Brundlund Slot og bymidten med en forbindelse over Møllemærsk i forlængelse af Slotsgade
- forskønne Storetorv og Sønder-torv så deres forskellige roller i midtbyen defineres klart
- gøre midtbyen til en mere varieret oplevelse med mulighed for leg, information om byens historie og mulighed for at smage på regionens specialiteter
- integrere kunst i forskønnelsen af gader og torve, så det bliver en del af byrummene og ikke et element der "påklister" senere
- at skabe et fundament for samarbejde mellem forretningsdrivende, beboere, bygningsejere og kommunen for at igangsætte en positive udvikling af området.

For mere information:

Aabenraa Kommune

Skelbækvej 26200, Aabenraa

Telefon: 73 76 76 76 / Fax: 73 76 76 77

plan@aabenraa.dk

